26vra00078

Voorstel Gemeenteraad

Datum B&W vergadering:	25-08-2026
Datum Raadsvergadering:	01-10-2026
Afdeling:	RUIMTE
Raadscie:	RED
Portefeuillehouder:	Rob Schwillens
Steller:	Paul Janssen/ Bas Hoekstra

Onderwerp
Beleidsplan water en riolering 2027-2031

Korte inhoud
In 2021 zijn binnen de Westelijke Mijnstreek (Beek, Sittard-Geleen en Stein, het waterschap Limburg (WL) en de waterleidingmaatschappij Limburg (WML) vier nieuwe plannen opgesteld voor het stedelijk waterbeheer, te weten het beleidsplan water en klimaatadaptatie Westelijke Mijnstreek 2022-2027, beheerplan, kostendekkingsplan en projectenplan. Deze plannen verlopen eind 2026. Binnen het samenwerkingsverband Westelijke Mijnstreek is daarom een nieuw beleids- en uitvoeringskader water en riolering opgesteld. Dat kader bestaat uit onder andere een regionaal beleidsplan water en riolering Westelijke Mijnstreek voor de periode 2027-2031. In dit beleidsplan worden de gezamenlijke visie, missie, ambities en strategieën vastgelegd voor het waterbeheer de komende jaren. Het beleidsplan maakt onderdeel uit van vier plandocumenten voor water in de regio. Daarnaast is een regionaal beheerplan opgesteld en voor elke gemeente afzonderlijk een projectenplan en kostendekkingsplan, zijnde de notitie actualisatie kostendekkingsberekening rioolheffing Beek 2026. In de notitie actualisatie kostendekkingsberekening rioolheffing Beek 2026 is beschreven welke Beekse projecten de komende vier jaar worden uitgevoerd. Daarbij is berekend wat de zorg voor de Beekse waterketen kost en vertalen we dit naar de benodigde ontwikkeling van de hoogte van de Beekse rioolheffing.

De voorliggende water en rioleringsplannen zijn een actualisatie van het Beleidsplan water en klimaatadaptatie 2022-2027 Westelijke Mijnstreek, waarbij de huidige beleidslijn zoveel mogelijk wordt doorgezet. De plannen zijn het resultaat van een gezamenlijk planvormingsproces binnen de Westelijke Mijnstreek en vormen de basis voor een structurele samenwerking binnen onze regio. De plannen zetten de samenwerking binnen de waterketen en het beheer van de waterketen op een structurele en doelbewuste manier voort.

Thans ligt het beleidsplan water en riolering 2027-2031 en de notitie actualisatie kostendekkingsberekening rioolheffing Beek 2026 ter vaststelling voor. Het vaststellen van het beheerplan water en riolering 2027-2031 en het projectenplan water en riolering 2027-2031 is een bevoegdheid van het college en zal plaatsvinden na een positief raadsbesluit inzake vaststelling van het beleidsplan en de notitie.

Aanleiding
De vigerende afvalwaterplannen zijn inmiddels verlopen. Binnen het samenwerkingsverband Westelijke Mijnstreek is daarom een nieuw beleids- en uitvoeringskader water en riolering opgesteld over de omgang met de gemeentelijke onderdelen van de waterketen.

Overwegingen
Het Bestuursakkoord Water
Rijk, provincie, gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven hebben besloten samen te werken met als doel een doelmatiger waterbeheer. Dit besluit is vastgelegd in het nationaal Bestuursakkoord

Water. Dit akkoord en in het bijzonder het onderwerp “Doelmatig beheer van de waterketen” is het fundament voor de samenwerking van ca. 65 Nederlandse regio’s en ook van de vijf Limburgse regio’s waar de Westelijke Mijnstreek er één van is. Het beleidsplan en beheerplan stellen we als Westelijke Mijnstreek op, dus geldt zowel voor Beek, Sittard-Geleen als voor Stein. Hiermee zetten we de samenwerking voort.

Belangrijkste beleidspunten voor doelmatig beheer van de (afval)waterketen worden voortgezet
De gemeente heeft in het vigerende beleidsplan water en klimaatadaptatie 2022-2027 Westelijke Mijnstreek haar interpretatie gegeven van de drie zorgplichten aangaande afvalwater, hemelwater en grondwater en haar ambities uitgesproken over deze zorgplichten. Om deze lijn voort te zetten hebben we de gestelde ambities overgenomen in het nieuwe voorliggende beleidsplan. Deze ambities zijn namelijk nog steeds relevant voor de beheeropgave van de gemeente Beek. De bewustwording en het gevoel van urgentie over de opgave van klimaatverandering is de laatste jaren sterk toegenomen. De gestelde ambities in dit beleidsplan hebben dan ook oog voor de opgave van klimaatadaptatie.

Weergave kostenontwikkeling water en klimaatadaptatie Beek
In de notitie actualisatie kostendekkingsberekening rioolheffing Beek 2026, die als bijlage 4 is toegevoegd, is de benodigde ontwikkeling van de rioolheffing voor Beek weergegeven. Het kostendekkingsplan bouwt voort op het beleidsplan, beheerplan en projectenplan. In deze plannen staat beschreven wat we willen bereiken, hoe we dat doen, wat we uitvoeren, in welk jaar we dat doen en welke kosten hiermee gemoeid zijn. In de notitie beschrijven we wat er nodig is om de kosten van de taken en projecten die we uitvoeren in de waterketen te dekken, waarbij ook een lange termijn (75 jaar) doorkijk op de ontwikkeling van de heffing is opgenomen. Door deze notitie lokaal per gemeente in te vullen blijft het lokaal bestuur bepalend voor ‘Wat betaalt mijn burger?’ en ‘Wat gaan we waar doen?’.

Juridische aspecten
Met de invoering van de Omgevingswet vervalt de planverplichting van het rioleringsplan. Het is echter noodzakelijk om een rioleringsplan te behouden, want het is nodig om de watertaken planmatig uit te voeren, de riolen goed te beheren en om de hoogte van de rioolheffing te onderbouwen. De vorm waarin dit gebeurt zal veranderen (dynamisch), zodat het aansluit bij de plannen die er zijn voor wegen, groen, ruimtelijke ordening en andere vakgebieden en thema’s. Ze zijn zo opgebouwd dat ze als bouwstenen kunnen dienen voor de Omgevingsvisie, het Omgevingsprogramma en Omgevingsplan.

Beheerplan en projectenplan water en riolering 2027-2031 ter kennisname
Het vaststellen van het beheerplan en projectenplan water en riolering 2027-2031 is een bevoegdheid van het college en zal plaatsvinden na een positief raadsbesluit inzake vaststelling van het beleidsplan en de notitie actualisatie kostendekkingsberekening rioolheffing Beek 2026. Het beheerplan en projectenplan is ter kennisname als bijlage bijgevoegd. Het ambitieuze investeringsprogramma en de prioritering van de bijbehorende projecten is mede tot stand gekomen na een uitvoeringstoets van de beheer openbare ruimte projecten door het college.

Financiële overwegingen
Aanleiding en achtergrond
Er is een nieuwe kostendekkingsberekening uitgevoerd om de benodigde ontwikkeling van de rioolheffing voor de korte en de lange termijn inzichtelijk te maken. De belangrijkste redenen om de kostendekkingsberekening uit te voeren zijn:

- Beek heeft een relatief oud rioolstelsel dat is aangelegd in de jaren ’60 en ’70. Een deel van het stelsel heeft het eind van de technische levensduur bereikt, daarnaast voldoet het stelsel niet overal aan de huidige normen. Investeringen zijn nodig om ervoor te zorgen dat het in goede staat verkeerd en goed functioneert.
- Inflatie heeft gezorgd voor stijgende kosten, zowel de jaarlijkse kosten als de investeringen zijn in 2026 54% hoger dan in 2019. De rioolheffing is de afgelopen jaren slechts geïndexeerd met 16%. De inkomsten zijn dus 38% minder gestegen dan de uitgaven.
- De rente is gestegen. In het geactualiseerde kostendekkingsplan is een marktconforme rente gehanteerd van 3%. In het vorige kostendekkingsplan was dat 1,3%.

Wanneer de rioolheffing niet wordt verhoogd, wordt de rioolvoorziening in 2028 negatief. Dit is niet toegestaan op basis van de geldende BBV-voorschriften.

Proces
De gemeenteraad is tijdens de raadsinformatieavond op 11 mei jl. geïnformeerd over de ontwikkeling van de rioolheffing middels de 'Notitie actualisatie kostendekkingsberekening rioolheffing gemeente Beek' en een presentatie.

Doelstelling
Gemeente Beek streeft naar een kostendekkende rioolheffing, dit betekent dat op de lange termijn de inkomsten uit de rioolheffing gelijk zijn aan de te dekken kosten. Ook willen we de lasten voor de burger zo laag mogelijk houden.

Keuzes die de hoogte van de rioolheffing beïnvloeden
De keuzes die invloed hebben op de hoogte van de rioolheffing zijn in beeld gebracht. In onderstaande tabel is de huidige situatie en de mogelijke keuzes weergegeven:

Keuzes die invloed hebben op de hoogte van de rioolheffing

Keuze	Huidige situatie	Mogelijke aanpassing	Financieel effect
A.Verlengen afschrijvings-termijnen	Vrijverval riolen - levensduur 75 jaar - financiële afschrijving 40 jaar Bouwkundige onderdelen gemalen, persleidingen en drukunits: - levensduur 60 jaar - financiële afschrijving 40 jaar	Vrijverval riolen: - verlengen financiële afschrijving naar 70 jaar Bouwkundige onderdelen gemalen, persleidingen en drukunits: - verlengen financiële afschrijving naar 50 jaar	Voordelig effect op de gemiddelde rioolheffing van ca.€12 per jaar voor woningen tot 2065 en ca. €22 per jaar voor niet-woningen .
B.Temporiseren projecten	De investeringen zoals opgenomen in de meerjarenbegroting 2026-2029.	Aanpassingen van de investeringen voor: Water in balans, KC Baek, Reconstructie DoKuSoza.	Uitstel van investeringen leidt tot uitstel van de noodzakelijke verhoging van de rioolheffing om de kosten te dekken.
C.Systematiek toerekening BTW-investeringen (BCF-bate)	De BTW over de exploitatie en de investeringen wordt jaarlijks toegerekend aan de rioolheffing. Dit is een baat voor de algemene middelen.	Jaarlijks een lager vast bedrag aan BTW toerekenen aan de rioolheffing.	Het toerekenen van een lager BTW-bedrag aan de heffing leidt tot: - een lagere stijging van de rioolheffing. - minder voordeel voor de algemene middelen (BCF-bate).

We stellen het volgende voor:
- keuze A. verlengen afschrijvingstermijn: kiezen voor aanpassing (beslispunt 2a en b).
- Keuze B. temporiseren projecten: kiezen voor aanpassing.
- Keuze C. systematiek toerekening BTW-investeringen: behouden van huidige systematiek (beslispunt 2h).

Keuzes die de verdeling van de rioolheffing beïnvloeden
Gemeente Beek heeft een rioolheffing voor woningen en niet-woningen. Beide zijn opgebouwd uit een vast en een variabel deel op basis van de WOZ-waarde.

Beek heeft momenteel 7.515 woningen en 695 niet-woningen. Op dit moment komen 85% van de inkomsten van woningen en 15% van de inkomsten van niet woningen. Voorgesteld wordt om deze verdeling van de inkomsten uit de rioolheffing over woningen en niet-woningen te handhaven. Reden hiervoor is dat een verschuiving waarbij niet-woningen een groter aandeel rioolheffing gaan betalen, zorgt voor een hele beperkte daling van de rioolheffing voor niet woningen, omdat er circa tien keer zoveel woningen zijn dan niet-woningen.

In 2026 komt 70% van de inkomsten uit de rioolheffing uit het vaste bedrag per perceel en 30% uit het variabele deel o.b.v. de WOZ-waarde. Een verschuiving, waarbij een groter deel van de inkomsten wordt bepaald op basis van de WOZ-waarde, zorgt ervoor dat de rioolheffing voor woningen met een lage WOZ-waarde minder hard zal stijgen dan de rioolheffing voor woningen met een hoge WOZ-waarde.

We stellen het volgende voor:

- de huidige verdeling van de inkomsten over woningen en niet-woningen behouden, om het gunstige vestigingsklimaat voor bedrijven te behouden (beslispunt 2e).
- de verdeling van de inkomsten over het variabel en niet-variabel deel van de heffing aan te passen van 70%/30% naar 30%/70%, zodat we rekening houden met de financiële draagkracht van onze inwoners (beslispunt 2f).

Ontwikkeling van de rioolheffing
De ontwikkeling van de rioolheffing voor woningen en niet-woningen voor de komende 5 jaar bij het volgen van de voorgestelde keuzes is als volgt:

Benodigde stijging t.o.v. voorgaand jaar per variant (*)

	Woningen			Niet-woningen		
	Hooge van de rioolheffing	Stijging per jaar	Stijging per maand	Hooge van de rioolheffing	Stijging per jaar	Stijging per maand
2026	€ 245	n.v.t.	n.v.t.	€ 470	n.v.t.	n.v.t.
2027	€ 345	€ 100	€ 8	€ 662	€ 192	€ 16
2028	€ 445	€ 100	€ 8	€ 854	€ 192	€ 16
2029	€ 475	€ 30	€ 3	€ 911	€ 58	€ 5
2030	€ 475	-	-	€ 911	-	-

(*) de heffing dient aanvullend hierop jaarlijks te worden geïndexeerd met de werkelijk opgetreden inflatie

De ontwikkeling van de inflatie is niet te voorspellen. Om te voorkomen dat de stijging van de inkomsten gaat achterlopen op de stijging van de kosten stellen we voor om het berekende kostendekkende tarief jaarlijks te indexeren met de werkelijke marktindex o.b.v. nacalculatie van het voorgaande jaar (beslispunt 2d).

BTW-systematiek
Bij de invoering van het BTW-compensatiefonds (BCF) in 2004 heeft het Rijk een uitname gedaan uit het gemeentefonds. Om de lagere algemene uitkering op te vangen heeft het Rijk aan gemeenten de mogelijkheid gegeven dit ‘terug te verdienen via de rioolheffing (en afvalstoffenheffing). Dit betreft de mogelijkheid om de compensabele btw op riooluitgaven als fictieve kosten te verwerken op het taakveld riolen waardoor er een bate ontstaat voor de algemene middelen (BCF-bate). Dezelfde systematiek geldt ook voor compensabele btw op afvaluitgaven. In Beek is sinds 2004 gebruik gemaakt van deze mogelijkheid en wordt de compensabele btw over riool- en afval exploitatieuitgaven en investeringsuitgaven als fictieve kosten op de betreffende taakvelden geboekt waardoor er een 1-op-1 bate ontstaat voor de algemene middelen (BCF-bate).

Deze methode leidt de komende jaren tot een hogere BCF-bate dan waar rekening mee is gehouden als stelpost in de algemene middelen en levert daarmee een voordeel voor de algemene middelen op. In onderstaande tabel is de BTW over de exploitatie weergegeven.

BCF-bate o.b.v. exploitatie			
Jaar	**Stelpost BCF-bate**	**BTW o.b.v exploitatie**	**Bijramen BCF-bate**
2026	€ 126.000	€ 220.000	€ 94.000
2027	€ 126.000	€ 220.000	€ 94.000
2028	€ 126.000	€ 220.000	€ 94.000
2029	€ 126.000	€ 220.000	€ 94.000
2030	€ 126.000	€ 220.000	€ 94.000
Totaal	**€ 630.000**	**€ 1.100.000**	**€ 470.000**

In onderstaande tabel is de BTW over het investeringsvolume weergegeven.

BCF-bate o.b.v. investeringsvolume			
Jaar	**Stelpost BCF-bate**	**BTW o.b.v. investeringsvolume**	**Bijramen BCF-bate**
2026	€ 643.000	€ 1.437.000	€ 794.000
2027	€ 643.000	€ 1.970.000	€ 1.327.000
2028	€ 643.000	€ 1.442.000	€ 799.000
2029	€ 643.000	€ 1.515.000	€ 872.000
2030	€ 643.000	€ 1.073.000	€ 430.000
Totaal	**€ 3.215.000**	**€ 7.437.000**	**€ 4.222.000**

Voorgesteld wordt om de BCF-bate bij te ramen conform bovenstaande tabellen (beslispunt 2c).

Om een tegenvallende realisatie te kunnen opvangen is in 2017 de BTW-egalisatiereserve gevormd vanuit de Algemene reserve. Deze reserve heeft een bufferfunctie ter dekking van de fluctuatie van BCF-baten uit hoofde van rioolexploitatie en rioolinvesteringen. De reserve wordt gevoed met overschotten op BCF-baten en uit deze reserve wordt onttrokken indien er een tekort is op BCF-baten riolen. Omdat de BTW-egalisatiereserve ultimo 2025 volledig uitgeput is, wordt voorgesteld om in 2026 vanuit de algemene reserve € 2 mln te storten in de BTW-egalisatiereserve. (beslispunt 3). Dit is een inschatting op basis van ervaringscijfers. Deze bestemmingsreserve blijft onderdeel van het eigen vermogen.

Begroting 2027:
In de Begroting 2027 die op 9 oktober a.s. wordt aangeboden ter behandeling in de raadsvergadering van 9 november a.s. zijn de financiële consequenties van de geactualiseerde kostendekkingsberekening, zoals vervat in de bij dit raadsvoorstel geformuleerde beslispunten, verwerkt.

Beslispunten

1. Instemmen met de vaststelling van het beleidsplan water en riolering 2027-2031.
2. De notitie actualisatie kostendekkingsberekening rioolheffing Beek 2026 vaststellen, zijnde:
    a. de afschrijvingstermijn van vrijverval riolen verlengen van 40 jaar naar 70 jaar;
    b. de afschrijvingstermijn van bouwkundige onderdelen van gemalen, persleidingen en drukunits verlengen van 40 jaar naar 50 jaar;
    c. handhaven van de btw-systematiek waarbij de volledige btw over exploitatie en investeringen wordt toegerekend aan het taakveld riolen en daardoor de BCF-bate voor de algemene middelen structureel bijramen;
    d. het kostendekkende tarief rioolheffing jaarlijks indexeren met de werkelijke marktindex van het voorgaande jaar;
    e. de huidige verdeling tussen woningen en niet-woningen handhaven om het gunstige vestigingsklimaat voor bedrijven te behouden;

f. de opbouw van de heffing aan te passen van 70% vast deel en 30% variabel deel naar 30% vast deel en 70% variabel deel;
g. de benodigde stijging van de rioolheffing verwerken in de meerjarenbegroting 2027-2030;
h. De jaarlijkse investeringen in relinen van € 300.000, gemalen van € 55.000 en klimaatadaptieve maatregelen van € 26.000 in 2026, € 53.000 in 2027/2028 en € 105.000 in 2029/2030 mandateren aan het college.

3. In de BTW-egalisatiereserve € 2.000.000 storten in 2026 vanuit de algemene reserve.
4. Kennis nemen van het beheerplan en projectenplan water en riolering 2027-2031.

Beek,
BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN BEEK,

Paul de Jonge	Christine van Basten-Boddin
Gemeentesecretaris	Burgemeester

Besluit Gemeenteraad

De raad van de gemeente Beek;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 25-08-2026;

Besluit:

1. Instemmen met de vaststelling van het beleidsplan water en riolering 2027-2031.
2. De notitie actualisatie kostendekkingsberekening rioolheffing Beek 2026 vaststellen, zijnde:
    a. de afschrijvingstermijn van vrijverval riolen verlengen van 40 jaar naar 70 jaar;
    b. de afschrijvingstermijn van bouwkundige onderdelen van gemalen, persleidingen en drukunits verlengen van 40 jaar naar 50 jaar;
    c. handhaven van de btw-systematiek waarbij de volledige btw over exploitatie en investeringen wordt toegerekend aan het taakveld riolen en daardoor de BCF-bate voor de algemene middelen structureel bijramen;
    d. het kostendekkende tarief rioolheffing jaarlijks indexeren met de werkelijke marktindex van het voorgaande jaar;
    e. de huidige verdeling tussen woningen en niet-woningen handhaven om het gunstige vestigingsklimaat voor bedrijven te behouden;
    f. de opbouw van de heffing aan te passen van 70% vast deel en 30% variabel deel naar 30% vast deel en 70% variabel deel;
    g. de benodigde stijging van de rioolheffing verwerken in de meerjarenbegroting 2027-2030;
    h. De jaarlijkse investeringen in relinen van € 300.000, gemalen van € 55.000 en klimaatadaptieve maatregelen van € 26.000 in 2026, € 53.000 in 2027/2028 en € 105.000 in 2029/2030 mandateren aan het college.
3. In de BTW-egalisatiereserve € 2.000.000 storten in 2026 vanuit de algemene reserve.
4. Kennis nemen van het beheerplan en projectenplan water en riolering 2027-2031.
5. Akkoord met het voorliggende raadsstuk en verzoekt het college de financiële gevolgen mee te nemen in de conceptbegroting 2027, zodat de raad bij vaststelling een definitief besluit kan nemen over het budget.

Beek, 01-10-2026
GEMEENTERAAD,

Guliël Erven	Christine van Basten-Boddin
Raadsgriffier	Voorzitter